

KUNSZT GYÖRGY TEVÉKENYSÉGE A NEMZETKÖZI ÉPÍTÉSKUTATÁSI TANÁCS (CIB) ÉS ENSZ-SZERVEZETEK KERETEI KÖZÖTT

BÁNHIDI LÁSZLÓ*

Kunszt György 1962 és 2000 között működött a CIB keretei között, 1980–1986 között az elnökség tagja, 1983–1986 között alelnöke volt. Az 1960-as években a CIB-en belül elsősorban tudomány-szervezési problémákkal, az 1970-es években elsősorban információs témákkal, az 1980-as évektől pedig jövőkutatással foglalkozott. Az ENSZ-szervezetek közül az UNESCO, az EGB, az UNIDO és főképp a HABITAT keretei között tevékenykedett.

Kulcsszavak: kutatásigazgatás, deskriptorstatistika, CIB, ENSZ

Kunszt György tudományos szereplése szerves – sőt mondhatjuk hazai szempontból kiemelkedően fontos – részének tekinthető nemzetközi tudományos szervezetekben folytatott tevékenysége.

Ezen munkássága 2 fő részre osztható:

- I. 1962-től 2000-ig a Nemzetközi Építéskutató Tanácsban (CIB) és
- II. főként a 70-es évek végétől különböző ENSZ-szervezetekben (EGB, HABITAT, UNIDO, UNESCO) folytatott tevékenységére.

A 60-as évek elején – tehát kemény pártidiktatúrában – az ÉM Kutatási Osztályának vezetőjeként – szerencsés körülmények között kapcsolódhatott a nyugat-európai központú CIB munkájába. Részt vett a szervezet 1962-ben Cambridgeben rendezett világtudományos kongresszusán, ahol azonnal felfigyeltek tevékenységére a kongresszuson tartott hozzászólása nyomán, amely a világ hatalmas építési problémáinak megoldására irányuló koncepció kialakulatlanságával és az építési kutatás kapcsolatos szerepével foglalkozott. Hozzászólásának hatására a kongresszust követő közgyűlésen 5 fős bizottságot hoztak létre a CIB jövőbeli tudományos szervezési akcióinak elvi előkészítésére, s ebbe őt is beválasztották.

* a műszaki tudomány doktora, professor emeritus, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Épületgépészeti Tanszék. 1111 Budapest, Műegyetem rkp. 3. Tel.: 463-2636; fax: 463-3168; e-mail: tanszek@epgep.bme.hu

A CIB következő kongresszusa – „a világ hatalmas építési problémáinak” jegyében – „Az építés iparosítása” címmel 1965-ben gyűlt össze Koppenhágában, utána pedig a közgyűlés Helsingörben a Tudományszervezési Bizottság 5 tagjának előadásait és javaslatait vitatta meg, köztük Kunszt Györgyét is. Elfogadták azt a javaslatát, hogy értékelő elemzés tárgyává kellene tenni azt a közel másfél tucat országból érkezett közel másfél ezer kutatási témalapot, amelyek a CIB tagintézetei kutatási programcseréjének keretében készültek; egyben felkérték arra, hogy végezze is el ezt a vizsgálatot. Kunszt György ezt újszerű tárgyszóstatisztikai módszereket bevezetve végezte el, a témák tartalmi jellemzésére használt tárgyszavak és kombinációik gyakorisága alapján határozva meg a vizsgált terület tematikai struktúráját. Összehasonlításként hasonló módszerekkel megvizsgálta az Angliában akkoriban bejelentett építéstechnikai szabadalmakat is. Az eredményeket egy százoldalas „Main fields and problems of Building Research” című tanulmányban mutatta be, amelyet 1966 végén Budapesten a Tudományszervezési Bizottság elé terjesztett. Ott a tanulmány szenvedélyes vitát váltott ki, mert a tagok – többségükben a legnagyobb nyugat-európai építési kutatóintézetek igazgatói – tiltakoztak a tanulmánynak azon megállapítása ellen, hogy a legnagyobb magánkézben lévő ipari vállalatok lényegesen többet tettek az építés iparosítása érdekében, mint a legnagyobb állami kutatóintézetek. Ezek a tagok azt követelték, hogy a tanulmány ne kerüljön a CIB – a következő évben Marbellában megrendezendő – kutatás-igazgatási szimpóziumának nyilvánossága elé, mert egyes megállapításai tévesek, nyilván az alkalmazott deskriptorstatisztikai módszerek hibás volta miatt. Csak a CIB jelenlévő akkori főtitkára határozott fellépésének volt köszönhető, hogy a bizottság végül mégis úgy döntött, hogy a tanulmány kerüljön a marbellai szimpózium nyilvánossága elé, s szerzője az ottani vitában lehetőséget kapjon tanulmánya megvédésére.

Erre azonban sajnos nem kerülhetett sor, mert Kunszt Györggyel az ÉM Személyzeti Főosztályán hamarosan közölték, hogy tájékozódásuk szerint nyugati tudományos sikerei egyértelműen annak a következményei, hogy az imperialisták a szocializmust fellazítani próbáló politikájának a szolgálatába sodródott. Ezért két évre eltiltották a nyugati utazásoktól, majd egy fél évvel később minisztériumi osztályvezetői megbízatása alól is felmentették. Távolléte miatt tanulmánya Marbellában hangsúlytalan maradt, s tudományszervezési karrierje is megtört a CIB keretei között.

A marbellai szimpóziumnak azonban mégis voltak olyan résztvevői, akik a szóban forgó tanulmányt sokra értékelték, éppen deskriptorstatisztikai módszerei miatt. Ezek a CIB információs bizottságainak jelen lévő képviselői voltak, akik hasznosnak ítélték ezeknek a módszereknek a jövőbeli alkalmazását, elsősorban a kutatási információ területén. Ezek a bizottságok meghívták Kunszt Györgyöt a munkájukban való részvételre, aminek ő a kétévi eltöltés letelte után eleget is tudott

teni. 1973-tól kezdve elsősorban a W57 jelű Információs Bizottságban működött. Ennek eredményessége után tagja lett a 6 tagú, elnökségi jellegű Information Study Group-nak, majd miután az 1980. évi közgyűlésen a CIB elnökségének és Program Bizottságának a tagja lett, a Study Group pedig befejezte működését, 1981-ben felkérték az elnökség Information Advisory Committee-jének elnöki szerepére, amelyet 1986-ig látott el. Az elnökség holland tagjával közösen 1981-ben javaslatot tettek egy jövőkutató CIB munkabizottság létesítésére, amely W82 jellel hamarosan létrejött, s amelynek munkájában egészen 2000-ig részt vett. Az 1983. évi kongresszuson már jövőkutató témában tartott előadást, s a kongresszust követő közgyűlésen három évre megválasztották a CIB alelnökének. A jövőkutató bizottságban kifejtett tevékenységét itt nem részletezzük, mert ezzel a mai ülésen két másik előadás is foglalkozni fog.

ENSZ-szervezeteknek már a 60-as évek közepétől végzett munkát, de a 70-es évek végétől váltak egyre rendszeresebbé, s érintették az UNESCO, az EGB s az UNIDO tevékenységét is, legjelentősebbé azonban a HABITAT vonatkozásában váltak. A fejlődő országok lakásépítési problémáival foglalkozó HABITAT csoportmunkák keretében négy alkalommal is dolgozott szakértőként egy-két hétig Nairobiban, s az ÉTI igazgatójaként Budapesten is több alkalommal fogadott HABITAT csoportokat. További részletek érintésére itt nincsen mód, válogatott, kapcsolatos publikációinak csatolt jegyzéke azonban ad információkat.

Nemzetközi vonatkozású tevékenységéről beszélve említést kell tenni fáradozásairól, amelyet kutatók devizamentes cseréjének rendszeresítésére tett külföldi kutató szervezetekkel. Ezek sikerrel jártak India Roorkee-ben lévő Központi Építési Kutató Intézetének, a Birminghami Műszaki Egyetem, a Lisszaboni Állami Építési Kutatóintézet és a Svéd Építési Kutató Tanács esetében. Ezek közül a svédekkel kialakított devizamentes csere és kutatói együttműködés volt a legjelentősebb, amely a 60-as évek közepétől a 80-as évek végéig tartott, s amelynek keretében mintegy két tucat ÉTI-kutató került ki svéd kutatóhelyekre, egyesek több alkalommal is. Az utóbbi kapcsolat e sorok írója számára is meghatározó volt kutatói munkájában, napjainkban is élő, széles körű nemzetközi kapcsolatrendszerének kiépítésében.

Összegezve megállapíthatjuk, hogy kiváló, nemzetközileg elismert tudós és ember életpályája előtt tisztelgünk. Sajnos nem mondható, hogy pályája „nagyívű” volt, mert ebben megakadályozták a hazai és világpolitikai trendek, elsősorban a pártidiktatúra, a hidegháború. Azonban a sok méltánytalanság mellett is töretlenül, nemzetközi szinten is maradandót alkotva dolgozott, a hazai építéstudomány kiemelkedő, megbecsült és tisztelt személyisége, aki a legnehezebb időkben is kitartott elvei mellett és megtartotta emberi méltóságát. Azt, hogy ez mennyire ritka és nehéz volt, legjobban kortársai tudják igazolni.

IRODALOMJEGYZÉK

1. *The Development of Building Research*, Supplement to Innovation in Building. Construction at the Second CIB Congress, Cambridge 1962, Elsevier Publ. Co. Amsterdam 1963.
2. Programming and management of building research, three introductory papers for a technical discussion on the fifth statutory General Assembly of CIB (társszerzőkkel). *CIB Bulletin* 1965. No. 2–3. pp. 3–18.
3. Methodological problems of research policies and management. *CIB Bulletin* 1965. No. 2–3. pp. 5–12.
4. Proposal for investigating the project cards exchanged by CIB members. Account of the Fifth General Assembly of CIB. *CIB Bulletin* 1965. No. 4. pp. 5–6.
5. *Research Methodology*. Az ENSZ (UNESCO) Budapesten rendezett Építőipari Kutatóképző tanfolyamának jegyzete a fejlődő országok mérnökei számára. Budapest, 1965.
6. *Production of building materials and components in developing countries*. Part IV. Chapter C: Research, studies and development work. (Dr. Sebestyén Gyula társszerzővel.) First draft of a report for the UN World Symposium on Industrial Development. Secretariat of the Economic Commission for Europe, Genève, 1966.
7. *Main fields and problems of building research (a statistical survey of project cards prepared for the CIB exchange of research programmes.)* CIB, ÉTI Budapest, 1967.
8. *Computer Languages in Building*. CIB Proceeding Publ. 38. 1977.
9. Organizational structure and manpower resources of building research. In: *Building Research Policies – A seminar of the United Nations Economic Commission for Europe*. Pergamon Press, Norwich and London, 1978. 25–36.
10. *The Information Concept in Building* (társszerzőkkel). CIB Report. Publ. 65. 1982.
11. *Hungarian Building and Production Technologies for Transfer to Developing Countries*. (Szerkesztés) UNIDO-ÉTI, Budapest, 1983. 179 p.
12. *UNIDO Workshop on Building Industrialization*, Budapest, 9–20 April. 1984. (Szerkesztés.) 287+136 pp.
13. CIB database of ongoing research CIBORG. (Társszerző Dr. Grád J.) *Building Research and Practice* 1988. No. 4. pp. 221–226.

ACTIVITIES OF GYÖRGY KUNSZT IN THE FRAMEWORK
OF THE INTERNATIONAL COUNCIL FOR BUILDING RESEARCH
(CIB) AND OF UNO BODIES

Summary

György Kunszt worked in CIB from 1962 to 2000; he was a member of the Board between 1980 and 1986 and vice-president between 1983 and 1986. In CIB in the 1960s he dealt with problems of science organisation, in 1970s with information-related subjects and from the 1980s on with research of the future. He was also active in UN organisations, among them UNESCO, EGB, UNIDO and mainly HABITAT.

Keywords: research management, statistics of descriptors, CIB, UNO